

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratok, nem adatnak vissza.	Előfizethetni a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felolvas szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadótulajdonos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 32 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyilvántér soronként 50 kr. Többesüri hirdetéseknel engedmény
---	--	--	---	---

A CENZUS.

(*) Tisza Kálmán is elmondotta az ő mondókáját Nagy-Váradon. Beszédje, a melyet pedig oly nagy érdeklődéssel várt a politikai világ, egy cseppet sem lépte túl a sablonos liberális beszédek keretét. Összes tudománya abban kulminált, hogy a liberális pártot és a kormányt támogatni kell, mert különben baj találna lenni a husos fazekak körül. Beszédjének csak egy passzusa találkozott általános helyesléssel, az, melyben kilátásba helyezte, hogy visszalép a politikai szerepléstől. Bizonyára észrevette, hogy a nagyváradiaknak is elég volt már a Tisza-regimekből, és jövő megválasztatása igen kétségesé vált. Mi azt hisszük, hogy ezen utolsó szereplése egyszerűsággal lerántotta a leplet még azon kevesek szeme előtt is, a kik benne mindeddig valami nagy szabadelvű államférfiut sejtettek.

Hattyudalában ugyanis hevesen ellenzi a választási törvény megváltoztatását, a kerületek új beosztását és a cenzus lezáraitását.

Finis coronat opus! Ezzel ugyan szépen bekoronázta az ő 20 éves szabadelvű szent meggyőződését.

Tisza, a ki míg a hatalom poleán tág tudóval hangoztatta a „haladás, szabadság, egyenlőség“ frázisait, most egyszerre nyakig begombolkozik milliónyi magyar honpolgár kívánsága, a jogegyenlőség liberális megoldása elöl.

Ezen utolsó fordulat azonban szükséges volt még, hogy befejezze azon cirkulust, melyet politikai szereplése közben a szélsőbaloldaltól, a legszélsőbb abszolutizmusig saját tengelye körül végrehajtott.

Tudjuk, hogy a cenzus lezáraitása az új választási törvény és a kerületek eelszerű beosztása a keresztény szocializmus vezérének, Zichy Nándor grófnak képezi sarkalatos programpontját. És épen ez szurhatott szemet Tisza ravasz taktikájának, de evvel aztán a barát le is vetette

a csuhát, a mint ő egy izben megjegyezte Apponyira.

Miért fél ő és a rozoga szabadelvűpárt a népképviselet szélesebb körű megnyilatkozásaitól? *Azért, mert az a liberális és vele együtt a kálmánista párt bukását és a katolikus párt győzelmét jelenti.*

Sajnos, de jelenleg így állanak a dolgok, hogy majdnem minden községben, dacára a protestáns felekezetek kisebb számarányának, azok birják a szeszsiókat s így azok gazdagabbak levén, a jelenlegi cenzus alapján a lakosság számának fordított arányában többséggel szerepelnek a választók lajstromában. A mennyiben pedig a nagyobb uradalmak és a magyar gentry birtokai már javarészt zsidóbirtok kezében vannak, de különben is a hitbizományok is a nagyobb kiterjedésű földbirtok, ha kath. kézen van is, kevés szavazatot képvisel a listákban, így tehát természetes, hogy a kath. köznép zöme elől teljesen el van vágva az út, hogy politikai meggyőződését a választásoknál nyilváníthassa. Nagyon természetes tehát, hogy a cenzus lezáraitása által a szegényebb kath. elem oly zöme kerülne a választók közé, mely a legelső alkalommal egy csapásra megváltoztatná a törvényhozás irányát és a pártok jelenlegi állását.

De van a dolognak egy más, nem kevésbé fontos oldala is. A választópolgárok számának oly nagy mérvű megszorodása óriási módon megnehezítené a szavazatok összevásárolását és a szavazópolgárok megvesztegetését. Mert mindenestre könnyebb 1—2 száz embert megvenni és teleetetni, mint 5—6 százat, és ez esetben bajosan lenne elég a rendelkezési alaplól utalványozott néhány százezer forint, melyet a költségvetésben oly szépen el lehet bujtatni a számok közé, mert ugy bizonyosan legalább is kétszer annyit kellene a kormánynak költeni párteólokra, mint ez időszertint.

A kerületek új beosztása és a községenként való szavazás kivonná az együgyü népet a lelkiismeretlen kortések kezéből és több biztosítékot nyujtana arra nézve, hogy a lelkészek és tanítók saját hiveiket jobban szemmel tarthassák. Mert így bármennyire esküdjöznek is a választók, hogy a korrupt rendszer ellen fog szavazni, amint kilép községe határából, az etetés-itatás ledönti lábáról és többnyire oda szavaz, a hol „teljes ellátást kapni.“

Végre a választási törvény revíziójában csakis ily körülmények között lehetne kellőképp gondoskodni arról, hogy az esetleg előforduló visszaélések szigorúan megtoroltassanak, mert a választók saját községeikben listák szerint, esetleg titkos szavazás útján gyakorolnák honpolgári jogaikat, s a jelöltjeik meg lennének fosztva azon sokféle kiadástól, minők a fuvar, napiidj, stb., hogy a választókat megvesztegethessék.

Attól nem féltünk, hogy ez által a tót és román vidékek néhányval több nemzetiségi képviselő kerülne a törvényhozásba, mert míg ezek katolikus kérdésekben mellettünk foglalnának állást, addig a közjogi vagy nemzeti érdekeinkben, a józan kath. nép által választott nagyobb számú képviselők által kellőleg ellensúlyozva lennének.

Ime ezek azon okok, melyek miatt a Kalvin palliumába burkolt Tisza Kálmán Nagy-Váradon elvetette a liberálizmus togáját! Méltán kérdezzük tehát a penzióba vonuló politikustól: *valjon nagyobb liberális, vagy nagyobb kálmánista volt-e, míg a közügyeknek élt?* Most kibujt a szeg a zsákból, azért tehát csak nyugtával dicserd a napot!

— **Tisza Kálmán Nagyváradon.** mint azt most már legjobb barátai is bevallják, tökéletes kudarcot vallott. Ezt bizonyítja nagyváradi levelezőnk is, ki a következőket írja nekünk: „Tisza Kálmán e hó 2-án a 1/11 órai alföldi vonattal érkezett ide. A pályaudvaron csak gyéren gyülekezett a publikum, melynek egyik fele hivatalos egyénekből, másik fele részben kíváncsi

mának annál inkább, mert az én szavazatommal fájdalom, nem segíthettem volna győzelemre katolikus ügyünket a mert hordágyon való elszállítással nem akartam történelmi nevezetességre és olcsó dicsőségre szert tenni. Bármiképp fejlődjenek ezután az u. n. egyházpolitikai kérdések, én minden körülmények között szilárdan állok a Megváltó isteni tanítása és anyaszentegyházunk elvein alapján, egységben püspöktársaimmal, kiket a Szentlélek helyezett Isten népének kormányzására, és ragaszkodni fogok a püspöki kar határozataihoz, melyek egyházpolitikai kérdésekben az összes magyarországi papságra, sőt a hívekre is mérvadóak. Elvárom hit papságomtól, hogy ezen irányu apostoli és honfiai tükrései között támogatni fog.

Házánk ege borús és nem tagadom, én aggodalommal nézek a jövőbe! De nem nélkülözzük viharos napjainkban a reményt nyújtó s vigasztaló világosságot sem. Lebegjen előtünk annak a szent aggastyának dicső alakja, ki Szent Péter székében csodálatos eréllyel és biztossággal kormányozza Krisztus hajóját, hogy el ne süllyedjen. És lebegjen előtünk fölként apostoli királyunk fölként személye, ki Szent István koronájával fején és az ő válasos érzelmeivel nemes szívében ezennel is a magyar katolikus egyház oltalmazója és fővédője marad, mint eddig volt.

Katholikus pártkör Pozsonyban. A Pozsonyban újra alakult nemzeti pártkörből az egyházpolitikai program miatt sokan külön válnak s ama párthoz csatlakoznak, melyet Otócska ügyvéd és Havlicsek plebánus nagy buzgalommal szerveznek. Az új pártkör Zichy Nándor gróf intenciói szerint szintén nemesak politikai hanem municipális célokat is irt zászlajára. A katolikus párt már lépéseket tett, hogy megvásárolja Vaszary hercegprimástól a Bathyány-téren levő primási palotát, melyre a város is alkudozott. Ezt a palotát a katolikus klub és más katolikus egyetek helyiségei számára akarja megszerezni.

Új főispán. A király Tallián Béla csongrádi főispánt ezen állásától felmentette s helyébe Vadnáy Andor min. osztálytanácsost nevezte ki főispánná.

örök tisztán mentési célokra el nem vonható, a mentő-csapat egyuttal tüzoltói szolgálatot is teljesítsen.

6. Kell, hogy a tűzörsgéggel kapcsolatosan a mentő-csapat is tartson örségeket, valamint az is szükséges, hogy a mentők lakása is jelzéssel legyen ellátva, a közönség pedig a jelzésre külön figyelmessé teendő.

7. A tüzoltó-gyakorlatokkal kapcsolatosan mentő-gyakorlatok is tartandók.

Ami a tüzoltó-mentő-csapat belső szervezetét illeti, azt csak jelezni kívánom a következőkben:

A mentő-csapat tagjainak számára névze a tüzoltó-testület nagyszámú mérvadó. Kívánatos azonban, hogy a mentő-csapat ötnél kevesebb tagból ne álljon. A csapat kiképzése a tüzoltó orvos feladata. Ugyanőt illeti meg a csapat vezetése is. Hol orvos nincs, ott a csapat vezényletét egy e célra megválasztott mentő teljesíti.

A tüzoltó főparancsnok fővezényleti jogköre teljes mérvben kiterjed a mentő-csapatra is. Az ügykezelés, valamint a szolgálati szabályzat oly értelemben dolgozandó át. Kívánatos az is, hogy a mentő-csapat a kiképzetés befejezése után nyilvános vizsgálatnak vetessék alá, melynek sikeres kiállítása után megnyeri a működéshez szükséges képesítést. Kívánatos továbbá, hogy a hatóság, különösen a rendőrség a mentőket támogatásban részesítse.

A mi áll a városok és falvakra, ugyan az áll a magányos telepekre is, melyeken szintén mentőcsapat alakítandó. Ez a szükséges felszereléssel ellátva a legközelebb eső tüzoltó-mentő-egyesület alosztályát képezheti.

Legyen szabad a rögtönös segélynyuj-

— **Államrendőrség a vidéken.** A községek rendezésével kapcsolatban a kormány a vidéki városi rendőrség szervezésének kérdésével is foglalkozik és ebben az irányban illetékes tényezők véleménye oda irányul hogy minden 20.000 lakossal bíró városban államrendőrség szerveztessék.

— **A közoktatásügyi költségvetés** és a tanügyi körökben keringő hírek szerint a jövő más fél millióval nagyobb lesz az ideinél.

— **Törvény a cigányokról.** A belügyminiszteriumban, mint halljuk törvényjavaslat készül a kóbor cigányok ügyének vallási, társadalmi és politikai tekintetben való rendezésére.

KÜLFÖLD.

— **Portugália.** Lisszabonból jelentik: A kortes októberben fog megnyitást. A kormány, miután most már kiegészítette magát, a következő összeállításban fogja magát bemutatni. Hintze-Ribeiró miniszterelnök és pézügyminiszter, Lubó Avilló, volt közmunkaminiszter, most külügyminiszter, Cámos Euriquez közmunka-miniszter.

— **Szerbia.** Most már a kormány hivatalos lapja is kijelenti, hogy a király új, szabadelvű alkotmányt fog proklamálni, a mint megígérte. Ez új alkotmány azonban mindaddig ki nem hirdethető, a míg a párt-szenvedély le nem esillapodik.

— **A koreai háború** színhelyéről gyéren érkeznek a megbízható hírek. A kínai kormány biztosította a szentszékét arról, hogy a Kínában lakozó Romai katolikusok szempontjából kellő övrendszabályokat állított fel. — Egy 30.000 főnyi japán sereg hír szerint döntő csatára indult a kínaiak ellen.

LEGÜJABB.

— **A községek rendezéséről** szóló törvényjavaslat, mint Budapestről jelentik, már elkészült s megbeszélésre a belügyminiszter november elsejére ankétet hív össze. A javaslat alapelve az u. n. állami és a szorosabb értelemben vett autonómikus funkciók teljes ketté választása.

tásnál még egy kissé megállapodnom, hogy reá mutathassak egyéb terekre is, melyeket ezen nemes cél köztintzményeinktől joggal kívánhat magának: hogy reá mutathassak egyéb helyekre is, hol ezen üdvös ismeretek tanítása termő földre találna.

Nézetem szerint kívánatos volna, hogy a rögtönös segélynyújtás a közép iskolák felső osztályaiban, tanítóképződekben, papnöveldekben és katonai intézetekben a közegészségügyi ismeretekkel egyetemben adassék elő. Ep ugy hasznos dolog volna, ha ez irányban a rendőrség is oktatást nyerne s a szolgálatátelnél a tölténytáskához hasonló tartályt viselne, melyben kötszerek és egyéb, az első segélynyújtáshoz leggyakrabban szükségeltetni szokott dolgok foglaltatnak. A katonaság a hosszú téli napok alatt szintén általában képezhető volna e nemű szolgálatokra, s ez által a harctéren sokkal kiadóbbá válhatnék a mentői tevékenység és sokkal kevesebb lenne azon szerencsétlenek száma, kik miután véreket ontották hazájukért, mindenkítől elhagyva, nyomorultul elvesznek. Még intenzívebb lenne a mentőmunkásság hadjárat idején, ha a tüzoltó-mentő egyesületek képességeikkel és felszereléseikkel a városokban, falvakban összehalmozott sebesültek szállítását s az azokkal való elbántást megkönnyítenék.

Mindenekbél önként következik, hogy többé-kevésbbé minden embernek szüksége van mentő ismeretekre, de különösen és első sorban a tüzoltók vagy kiknek e tekintetben a főfeladat jutt osztályrészt, ők azok, kik e téren kiszámíthatlan eredménynyel működhetnek a ezenvedő emberiség javára, hazájuk üdvére és önmaguk dicsőségére.

TÁVIRATOK.

A cár beteg.

Bécs, szept. 6. A N. Fr. Pressének jelentik Szt. Pétervárról: III. Sándor orosz cár betegsége ujabban igen veszedelmes fordulatot vett. A cár orvosi megállapították, hogy a cár agy-tuberkulózisban szenved. A beteg állapota tegnap óta olyan, hogy katasztrófától tartanak. Oroszország összes templomaiban nyilvános imádságok rendeztettek a cár egészségéért.

Elmaradt hadgyakorlatok.

Csernovic, szept. 6. A keletgaliciai hadgyakorlatok a kolera járvány miatt, mely Galicia keleti részeiben uralkodik, a király parancsára elmaradnak.

A helyzet Szerbiában.

Belgrád, szept. 6. Avakumovicsnak Nisba való érkezése alkalmából azt a hírt kolportálták, hogy Belimarkovics tábornok, volt regens bizatott meg a kabinet-alakítással s hogy ezen kormányban Avakumovics a külügyi, Ljesanin tábornok a hadügyi, Vukasin Petrovics a pénzügyi és Godjevac ügyvéd az igazságügyi tárcát venné át. Ez a hír, mint hivatalosan jelentik, minden alapot nélkülöz.

Városi és vidéki hírek.

Lapunk legközelebbi száma a szombati ünnepre való tekintettel pénteken este jelenik meg,

— **Főhercegek városunkban.** József Ágost és László főhercegek tegnap délelőtt rövid ideig városunkban időztek. A főhercegek d. e. 1/4 órakerkezték Alesuthról minden kíséret nélkül és egyenesen a püspöki palotába hajtottak. A lépcsőházban Komáromy Károly püspöki titkár, dr. Bundala Mihály a budapesti központi papnövelde lelkigazgatója, dr. Major Ferenc főorvos és Klauc György szentszéki jegyző várták a fenségeket. A főhercegek azonnal lakosztályaikba vonultak és rövid dejeuner után déli 12 órakor folytatták utjokat Teésre, hol néhány napig dr. Steiner Fülöp püspök vendégei lesznek. Ezen idő alatt a püspöki erdőkben vadászatok tartatnak, hol igen gazdag vadállomány mutatkozik. A vadászatokra dr. Major főorvos is hivatalos. József Ágost főherceg pénteken visszautazik Alesuthra, honnan nejevel Augusta főhercegnővel Pozsonyba megy, míg László főherceg huzamosabb időt tölt a vendégszerető püspök Tusculumában. Jelenleg Holdházy János c. püspök is Teésen időzik. A főhercegek néhány hét múlva, Mármaros megyében folytatják a vadászatokat.

— **József főherceg állapota.** József főherceg — hála a jó Istennek — súlyos betegségéből lábadozni kezd. A napokon át tartó gyöttrőláz, Kneipp által előírt öntések következtében alább szállott. Amint értesülünk, a főherceg még kénytelen ugyan egy ideig az ágyat őrizni, de a válság már elmúlt s a legközelebbi teljes felgyógyulás várható.

— **Ki lesz Fejérmegye alispánja?** Bizalmas értekezlet volt tegnapelőtt Fíáth Miklós br. főispán lakásán Fejérmegye leendő alispánjának jelölése tárgyában. Az értekezletre pártkülönbség nélkül voltak ugyanannal meghíva a megyei bizottsági tagok, számszerint 40-en,

NYÁRI**Vasúti új menetrend!**

Érvényes 1894. évi június hó 1-étől.

Székesfehérvárról Budapest felé:

Reggel 4 ó. 24 p. személyvonat indul
 Budapestre érkezik 6 ó. 29 p.
 Reggel 6 ó. 15 p. vegyesvonat indul
 Budapestre érkezik 8 ó. 16 p.
 Dél előtt 8 ó. 49 p. gyorsvonat indul
 Budapestre érkezik 10 ó. 9 p.
 Délután 2 ó. 35 p. vegyesvonat indul
 Budapestre érkezik 4 ó. 31 p.
 Este 6 ó. 8 p. személyvonat indul
 Budapestre érkezik 8 ó. 12 p. este.
 Este 9 óra 21 perckor indul
 Budapestre érkezik 10 ó. 55 p. este

Budapestről Székesfejérvár felé:

Reggel 7 ó. 5 p. személyvonat indul
 Székesfehérvárra érkezik 9 ó. 16 p.

Dél előtt 11 ó. 50 p. v. vonat indul
 Székesfehérvárra érkezik 3 ó. 16 p.
 Délbe 2 ó. 25 p. indul vegyesvonat.
 Székesfehérvárra érkezik 4 ó. 27 p.
 Délután 4 ó. 25 p. vegyesvonat indul
 Székesfehérvárra érkezik 6 ó. 39 p.
 Este 7 ó. 45 p. a gyorsvonat indul
 Székesfehérvárra érkezik 9 ó. 10 p.
 Este 9 óra 25 perckor indul
 Székesfehérvárra érkezik 11 ó. 33 p. éj.
 Kelenföldről Győr felé reggel 8 ó. 40 p:
 Kelenföldről Pécs felé reggel 8 ó. 30 p.

Székesfejérvárról Uj-Szöny felé:

Dél előtt 10-0 p. teherv. szem. száll. ind.
 Ujszönyre érkezik 2 ó. 46 p.
 Este 9 ó. 32 p. személyvonat indul
 Ujszönybe érkezik 12 ó. 41 p. éjjel.

Uj-Szönyből Székesfejérvár felé:

Reggel 3 ó. 41 p. teherv. szem. száll
 Székesfehérvárra érkezik 8 ó. 22 p.
 Dél előtt 11 ó. 27 p. személyv. indul
 Székesfehérvárra érkezik 2 ó. 26 p. d. u

Árleszállítás.

Legjobb minőségű

Pirszén, coaks

métermázsája, 1 frt 80^{kr}ért
 kapható a „**Székesfejérvári légszeszvilágítási társulat**“-nál.

TUDÓSÍTÁS!**A****FEJÉRMEGYEI NAPLÓ**

szerkesztősége, kiadóhivatala és

KÖNYVNYOMDÁJA**SZÉKESFEJÉRVÁR****SZENT-ISTVÁN-TÉR 1-SŐ SZÁM,****A FŐTEMLOM MELLETT.**

Hirdetések a lap részére, valamint mindennemű

könyvnyomdai munkák

fölvételnek és igen olcsó áron tisztán készíttetnek.